

महाराष्ट्र शेत जमीन (जमीन धारणेची कमाल मर्यादा) अधिनियम १९६१(सुधारणा) अधिनियम २०१२ मधील कलम २८-१ अ अ मधील पोट कलम (३) मध्ये केलेल्या सुधारणेनुसार माजी खंडकरी शेतक-यांना वाटप करावयाच्या जमिनीसंदर्भात सुधारित मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्याबाबत....

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक- मशेम-२०२३/प्र.क्र.७५/ल-७
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा रोड
मंत्रालय, मुंबई ४०००३२
दिनांक : २० ऑक्टोबर, २०२३

- वाचा:-** १. महसूल व वन विभाग, शासन परिपत्रक क्रमांक: आयसीएच-३४९८/प्र.क्र.२३/ भाग-जी /ल-७, दि. ०४/०५/२०१२
२. महसूल व वन विभाग, शासन शुध्दीपत्रक क्रमांक: आयसीएच-३४९८/प्र.क्र.२३/ भाग-जी /ल-७, दि. ०८/११/२०१२
३. महसूल व वन विभाग, अधिसूचना क्रमांक एकत्रि-२०२१/प्र.क्र.७४/ल-१, दि. ०८/०८/२०२३

प्रस्तावना:-

महाराष्ट्र शेत जमीन (जमीन धारणेची कमाल मर्यादा) अधिनियम १९६१ (सुधारणा) अधिनियम २०१२ मधील कलम २८-१ अ अ मधील पोट कलम (३) मध्ये केलेल्या सुधारणेनुसार माजी खंडकरी शेतक-यांना वाटप करावयाच्या जमिनीसंदर्भात शासन परिपत्रक क्रमांक आयसीएच-३४९८/ प्र.क्र.२३/भाग-जी/ल-७, दिनांक ४.५.२०१२ अन्वये मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्यात आलेल्या आहेत. उक्त मार्गदर्शक सुचनेतील सुचना क्र.९.३ “पात्र माजी खंडकरी शेतकऱ्यास १ एकरापेक्षा कमी क्षेत्र परत करणे क्रमप्राप्त ठरत असल्यास व प्रमाणभूत क्षेत्रापेक्षा कमी क्षेत्र परत करावे लागत असल्यास असे क्षेत्र परत करणे शक्य व्हावे यासाठी मंत्रीमंडळाच्या निर्णयानंतर अलहिदा निर्णय घेण्यात येईल.” अशी होती. तदनंतर, उक्त मार्गदर्शक सुचनेतील सुचना क्र.९.३ मध्ये संदर्भ क्र.२ अन्वये शासन शुध्दीपत्रकान्वये “पात्र माजी खंडकरी शेतकऱ्यास १ एकरापेक्षा कमी क्षेत्र परत करण्यात येऊ नये.” अशी सुधारणा करण्यात आली.

आता, पात्र माजी खंडकरी शेतकरी यांना १ एकरापेक्षा कमी क्षेत्र देय होत असल्यास ते त्यांना वाटप करण्याबाबतची माजी खंडकरी शेतकरी यांचेकडून सातत्याने होत असलेली मागणी, त्यानुषंगाने दि. ०६/०७/२०२३ रोजी झालेल्या महाराष्ट्र राज्य शेती महामंडळाच्या मा. संचालक मंडळाच्या बैठकीमध्ये विषय क्र. ३१८/८ अनुषंगाने पारित केलेला ठराव तसेच संदर्भ क्र.३ अन्वये शासनाने निर्गमित केलेल्या दि. ०८/०८/२०२३ रोजीच्या अधिसूचनेन्वये महाराष्ट्र धारण जमिनीचे तुकडे पाडण्यास प्रतिबंध करण्याबाबत व त्यांचे एकत्रिकरण करण्याबाबत अधिनियम, १९४७ च्या अनुषंगाने महाराष्ट्र राज्यातील मुंबई, मुंबई उपनगर, अकोला आणि रायगड वगळता ऊर्वरित राज्यात जिरायत जमिनीच्या वर्गाकरीता २० आर आणि बागायत जमिनीच्या वर्गाकरीता १० आर एवढे किमान प्रमाणभूत क्षेत्र निर्धारित करण्यात आलेले आहे. या सर्व बाबी विचारात घेऊन, दि.१०/१०/२०२३ रोजीच्या मा. मंत्रीमंडळ बैठकीमध्ये झालेल्या निर्णयानुसार माजी खंडकरी शेतकऱ्यांना वाटप करावयाच्या जमिनीसंदर्भात शासन परिपत्रक क्रमांक आयसीएच-३४९८/प्र.क्र.२३/भाग-जी/ल-७, दिनांक ४.५.२०१२ अन्वये निर्गमित करण्यात आलेल्या परिशिष्ट अ मधील मार्गदर्शक सूचनांपैकी मार्गदर्शक सूचना क्र.९.३ अधिक्रमित करून सुधारित मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करणे शासनाच्या विचारधीन होते.

शासन परिपत्रक:-

महाराष्ट्र शेत जमीन (जमीन धारणेची कमाल मर्यादा) अधिनियम १९६१ (सुधारणा) अधिनियम २०१२ मधील कलम २८-१ अ अ मधील पोट कलम (३) मध्ये केलेल्या सुधारणेनुसार माजी खंडकरी शेतक-यांना वाटप करावयाच्या जमिनीसंदर्भात शासन परिपत्रक क्रमांक आयसीएच-३४९८/ प्र.क्र.२३/भाग-जी/ल-७, दिनांक ४.५.२०१२ अन्वये निर्गमित करण्यात आलेल्या मार्गदर्शक सुचनेतील परिशिष्ट अ मधील मार्गदर्शक सुचना क्र.९.३ मधील “पात्र माजी खंडकरी शेतकऱ्यास १ एकरापेक्षा कमी क्षेत्र परत करणे क्रमप्राप्त ठरत असल्यास व प्रमाणभूत क्षेत्रापेक्षा कमी क्षेत्र परत करावे लागत असल्यास असे क्षेत्र परत करणे शक्य व्हावे यासाठी मंत्रीमंडळाच्या निर्णयानंतर अलहिदा निर्णय घेण्यात येईल.” तसेच उक्त मार्गदर्शक सुचना क्र. ९.३ मध्ये संदर्भ क्र. २ वरील शासन शुध्दीपत्रकान्वये “पात्र माजी खंडकरी शेतकऱ्यास १ एकरापेक्षा कमी क्षेत्र परत करण्यात येऊ नये.” केलेली तरतुद अधिक्रमित करुन खालीलप्रमाणे मार्गदर्शक सुचना निर्गमित करण्यात येत आहेत.

“पात्र माजी खंडकरी शेतकऱ्यास १ एकरापेक्षा कमी क्षेत्र देय होत असल्यास महाराष्ट्र धारण जमिनीचे तुकडे पाडण्यास प्रतिबंध करण्याबाबत व त्यांचे एकत्रिकरण करण्याबाबत अधिनियम, १९४७ अन्वये निश्चित केलेले किमान प्रमाणभूत क्षेत्राचे उल्लंघन न करता देय क्षेत्राचे वाटप करण्यात यावे.”

सदर शासन निर्णय वित्त विभाग, अनौसं-२६५/२३/व्यय-९, दि. २३/०८/२०२३ अन्वये दिलेल्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असुन त्याचा संकेतांक २०२३१०२०१७४३०९५९१९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

(अजित देशमुख)

उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत:-

- १) विभागीय आयुक्त, पुणे/नाशिक/औरंगाबाद विभाग,
- २) जिल्हाधिकारी, पुणे/सातारा/कोल्हापूर/सोलापूर/नाशिक/अहमदनगर/ औरंगाबाद,
- ३) व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य शेती महामंडळ मर्यादीत, पुणे,
- ४) उपजिल्हाधिकारी (जमीन धारणा). पुणे / सातारा / कोल्हापूर/ सोलापूर/ नाशिक / अहमदनगर/ औरंगाबाद,
- ५) निवडनस्ती (ल-७), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.